

СУЧАСНІ НАПРЯМКИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ В УКРАЇНІ

¹Західноукраїнський національний університет

Анотація: У статті проведено аналіз ключових напрямків інформатизації вітчизняної соціальної сфери, які сприяють побудові єдиного інформаційного простору соціальної сфери трансформації соціальної служби у нову сервісно орієнтовану структуру з широким спектром інформаційно-комунікаційних послуг. Аргументовано, що результати цифровізації соціальних процесів проявляються в імплементації автоматизованих інформаційних систем та програмних комплексів, розробці нових сервісних продуктів, електронному документообігу, підвищенні доступності та якості соціальних допомог, оптимізації витрат на соціальні цілі.

Ключові слова: цифровізація, інформаційні системи, соціальна сфера, Єдина інформаційна система соціальної сфери.

Abstract: In article analyzes the key areas of informatization of the domestic social sphere, which contribute to the construction of a single information space of the social sphere, the transformation of the social service into a new service-oriented structure with a wide range of information and communication services. It is argued that the results of the digitalization of social processes are manifested in the implementation of automated information systems and software systems, the development of new service products, electronic document management, increasing the availability and quality of social benefits, and optimizing social spending.

Keywords: digitization, information systems, social sphere, Unified information system of the social sphere.

В умовах розбудови сервісної держави і формування цифрового соціуму інформатизація соціальної сфери стає необхідною складовою і запорукою успішної реалізації соціальної політики, спрямованої на якісне і своєчасне задоволення потреб населення. Вона зорієнтована на забезпечення ефективного використання інформаційно-комунікаційних і цифрових сервісів у контексті гарантування реалізації основних прав і свобод громадян, надання соціальної допомоги, поширення у суспільстві знань і формування навичок з профілактики соціально небезпечного становища і само- та взаємодопомоги, підтримки прийняття ефективних управлінських рішень задля підвищення якості та зручності соціальних послуг. Тому в епоху цифровізації усі сили мають бути спрямовані на максимальне технологічне переозброєння вітчизняних економік у рамках максимального використання її переваг та підвищення ефективності задоволення потреб населення у соціальному обслуговуванні та менеджменті.

Нагальність окреслених змін у світовому масштабі обумовила відкриття в червні 2017 р. Обсерваторії інновацій та цифрової економіки Міжнародної асоціації соціального забезпечення (ISSA), що має на меті забезпечити більш чітке розуміння як проблем, так і можливостей, які цифрова економіка буде представляти перед соціальним забезпеченням та його адміністраціями й органами управління.

Для України перші кроки щодо інформатизації соціальної сфери розпочалися із розроблення Єдиної інформаційно-аналітичної системи соціального захисту населення (ЄІАССЗН), що відповідає основним засадам побудови цифрової економіки як складної екосистеми взаємопов'язаних інформаційних і комунікаційних технологій, що ґрунтується на опрацюванні “великих даних”, які забезпечені складним аналітичним інструментарієм [1]. Наступним практичним втіленням цифровізації соціального управління стало запровадження: Єдиної інформаційно-аналітичної системи управління соціальною підтримкою населення України (E-SOCIAL); автоматизованих інформаційних систем та програмних комплексів “Наша сім’я”, “Єдиний державний реєстр осіб, які мають право на пільги”, “Житлові субсидії”, “Статистичний моніторинг бідності”, “Інтегрована інформаційна система “Соціальна громада”; Єдиного державного реєстру отримувачів житлових субсидій, Єдиної інформаційної системи обліку осіб, які переміщуються з тимчасово окупованої території України та районів проведення антитерористичної операції, Реєстру надавачів соціальних послуг та ін. В частині пенсійного забезпечення населення діють: інформаційні кіоски для доступу до відомостей, які

зберігаються в Інформаційному центрі персоніфікованого обліку Пенсійного фонду України (ПФУ); система обслуговування громадян та обробки пенсійної документації на базі централізованих інформаційних технологій (АСОПД/КОМТЕХ-W); web-портал електронних послуг ПФУ й електронної бази даних одержувачів пенсій, Єдиний реєстр страхувальників, Електронний реєстр листків непрацездатності, Реєстр застрахованих осіб, електронні пенсійні справи, мобільний застосунок “Пенсійний фонд”, пенсійний калькулятор тощо.

В цілому їх застосування спрямоване на:

- 1) формування та ведення баз даних (клієнтів та ін.);
- 2) отримання інформації про види соціального забезпечення (пільги, компенсації, субсидії), фахівців установи, адреси тощо, а також зробити їх більш доступними;
- 3) комплексний аналіз будь-яких відомостей з бази даних за заданими критеріями і складання звітів;
- 4) автоматизований розрахунок величини середньодушового сукупного доходу для призначення пільг чи субсидій, пенсій, допомог;
- 5) облік і контроль за витраченими коштами, наданими з метою соціальної підтримки громадян.

Як результат, це дозволяє прогнозувати необхідні обсяги ресурсів у натуральному і грошовому вимірах для надання різних видів соціальної допомоги, ефективно розподіляти обмежені бюджетні кошти, визначати ефективність тих чи інших заходів і програм соціальної підтримки населення, аналізувати соціально-демографічну й соціально-економічну ситуацію в окремих адміністративно-територіальних утвореннях і визначати пріоритети в соціальній політиці.

З війною, яка розпочалася в країні, зростає необхідність ще більш швидкого та гнучкого реагування на нові виклики в частині посилення соціального захисту і підтримки населення. Значну роль у цьому відіграли саме інформаційні платформи, такі як “Допомога поруч” та єДопомога. Остання передбачає три напрямки, які охоплюють: грошову допомогу від держави (єДопомога державна); отримання та надання волонтерської допомоги (єДопомога волонтерська); виплати від міжнародних організацій (єДопомога міжнародна) [2]. Більше того, запроваджено Електронний реєстр отримувачів соціальної допомоги, а також Єдиний реєстр отримувачів гуманітарної допомоги.

Подальші напрямки цифровізації соціальної сфери пов’язані із ухваленою Кабінетом Міністрів України “Стратегією цифрової трансформації соціальної сфери”, мета якої полягає у “забезпеченні європейських стандартів функціонування інституцій соціального захисту, надання послуг соціального характеру, фінансової стабільності соціальної сфери, підвищення її прозорості та оптимізації її адміністративних витратків” [3]. Вона розроблена Міністерством цифрової трансформації спільно із Міністерством соціальної політики України та передбачає створення Єдиної інформаційної системи соціальної сфери (ЄІССС). Основою такої системи стане Єдиний соціальний реєстр, який міститиме інформацію про отримувачів усіх видів соціальної допомоги, та реєстр інституцій соціальної сфери, що відповідають за надання тих чи інших видів соціальної підтримки. Таким чином, окреслена модернізація соціальної сфери втілює єдиний уніфікований підхід, міжнародні стандарти та технології реалізації страхового захисту населення країни.

Підсумовуючи зазначене вище, підкреслимо, що розробка та практичне використання новітніх технологій та цифровізація на їх основі системи державного управління є лейтмотивом до створення організаційно-технологічного підґрунтя для підвищення ефективності інформаційного обслуговування населення, модернізації системи соціального забезпечення, апробування й розвитку загальнодержавної інформаційно-комунікаційної інфраструктури і системи інформаційних ресурсів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про Єдину інформаційно-аналітичну систему управління соціальною підтримкою населення України (E-SOCIAL) : Постанова КМУ від 17.07.2019 р. № 676. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/676-2019-%D0%BF>.
2. Платформа єДопомога допомагає кожному, хто постраждав від російської агресії. URL: <https://edopomoga.gov.ua/>.

3. Про схвалення Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери : Розпорядження КМУ від 28 жовтня 2020 р. № 1353-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-cifrovoyi-transformaciyi-socialnoyi-sferi-1353281020>.

Кулина Галина Миронівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу, Західноукраїнський національний університет, Тернопіль, e-mail: gkulyna@gmail.com

Kulyna Halyna M. – PhD of Economics, Associate Professor, Associate Professor Department of Financial technologies and banking business, West Ukrainian National University, Ternopil, e-mail: gkulyna@gmail.com